

CRIA POSSIBLE DE PINSÀ TROMPETER *Bucanetes githagineus* A MALLORCA

Xavier LLABRÉS ¹

SUMMARY.- *Possible breeding of Trumpeter finch Bucanetes githagineus in Mallorca.* An adult female with a receding brood patch and signs of active body moult was trapped at a drinking source at La Trapa (Andratx, Mallorca), on 4th July 2010. Despite this, it is not possible to be sure where breeding took place. *Key words:* Trumpeter finch, *Bucanetes githagineus*, reproduction, La Trapa, Andratx, Mallorca.
Paraules clau: Pinsà trompeter, *Bucanetes githagineus*, reproducció, La Trapa, Andratx, Mallorca.

¹ fringilla.coelebs@gmail.com

El pinsà trompeter *Bucanetes githagineus* és un passeriforme de la família dels fringíl·lids amb una distribució irregular per àrees desèrtiques o subdesèrtiques del nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà fins l'Afganistan i l'oest de Pakistan. També nidifica a les illes Canàries, algunes zones de Turquia i de l'est de la península Ibèrica (CRAMP i PERRINS, 1994). La subespècie *zedlitzi* és la que cria al nord-oest d'Àfrica i sud-est de la península Ibèrica, de forma fragmentada a zones d'Alacant, Múrcia, Almeria i Granada (MANRIQUE *et al.*, 2003). És considerat com a accidental a les Illes Balears (GONZÁLEZ *et al.*, 2010) amb 12 observacions i 5 anellaments durant els darrers 15 anys (LÓPEZ-JURADO, *et al.*, 2010). Totes les observacions han estat d'un sol exemplar i sempre compreses en els períodes migracionals excepte una observació el dia 5 de juliol del 2010 d'un exemplar mascle vora les cases de la Finca Pública del Galatzó (Calvià, Mallorca) (Antoni Soler, *com. pers.* Cita pendent d'homologació pel Comitè de Rareses-GOB).

La finca de La Trapa està situada al sud de la serra de Tramuntana, al municipi mallorquí d'Andratx. El seu hàbitat està format sobretot per dues comunitats botàniques: la garriga d'ullastre, on dominen els arbusts com l'ullastre *Olea europaea* var. *sylvestris*, l'aladern de fulla estreta *Phillyrea angustifolia*, la ginesta borda *Ephedra fragilis*, la mata *Pistacia lentiscus* i el garballó *Chamaerops humilis* i la garriga de romaní i xiprell, més baixa i densa on trobam espècies com el romaní *Rosmarinus officinalis*, el xiprell *Erica multiflora*, l'albada *Anthyllis citysoides* i la gatova *Genista tricuspidata*.

La cobertura forestal està formada sobretot per pins *Pinus halepensis*, però fou arrasada en la seva major part per un gran incendi l'any 1994. La recuperació és bona a les zones protegides de les cabres però no fora de les zones tancades.

Una altra formació important és el carritxar, dominat pel carritx *Ampelodesma mauritanica* i on també s'hi troba l'arritja de muntanya *Smilax aspera* var.

Foto 1. Femella de pinsà trompeter *Bucanetes githagineus*, capturat per a anellament a La Trapa (Andratx), 4 juliol 2010. Foto: Xavier Llabrés.

Photo 1. Female Trumpeter finch Bucanetes githagineus, captured for ringing at La Trapa (Andratx), 4th July 2010. Photo: Xavier Llabrés.

balearica, la ceba marina *Urginea maritima* i la rapa blava *Arum pictum*. Ja a les zones més altes i ventoses apareixen els coixinets *Astragalus balearicus*, acompanyats per l'estepa joana *Hypericum balearicum*, la lletrera borda *Euphorbia characias* i el card negre *Carlina corymbosa*.

El litoral rocós està poblat per una vegetació baixa i poc densa, on destaca la comunitat de saladines *Limonium* spp., fonoll marí *Crithmum maritimum* i fonollassa marina *Daucus gingidium* (GOB, 2007).

Actualment encara es troben en ús la majoria de les fonts de mina construï-

des pels monjos trapencs i hi ha més aigua de la que s'empra a les tasques agrícoles per la qual cosa part de l'aigua es decanta a les marjades perquè es filtri i segueixi el curs de la torrentera. La vegetació a les marjades tan sols està composta per arbres fruiters com l'ametller *Prunus dulcis* i la figuera *Ficus carica*, i a les voreres hi predomina la mata, el càrritx, i l'estepa negra *Cistus monspeliensis*. Un d'aquests punts raja sobre la paret i forma petits bassiots que multitud d'animals aprofiten durant el mesos més secs a una zona tan àrida com aquesta, amb precipitacions anuals únicament entre 400 i 500 mm, un índex

Foto 2. Femella amb placa incubatriu
en regressió de pinsà trompeter
Bucanetes githagineus. Juliol de 2010.
Foto: Xavier Llabrés.

*Photo 2. Female Trumpeter finch
Bucanetes githagineus with receding
incubation patch, July 2010.
Photo: Xavier Llabrés.*

d'humitat d'un 67 % i una temperatura mitjana anual de 17° (GOB, 2007).

El dia 4 de juliol de 2010 durant una jornada d'anellament d'aus, en el marc d'unes jornades d'educació ambiental dins el Camp de Voluntariat de La Trapa on es desenvolupaven sessions enfocades al coneixement de les aus, vam capturar a les 7:00 del matí un pinsà trompeter (foto 1). L'individu era una femella adulta (codi EURING 4, SVENSSON, 1996) i presentava una placa incubatriu en regressió (foto 2), així com signes de muda activa al cos.

Es van prendre les mesures biomètriques habituals: longitud alar (mètode de la corda màxima amb precisió de 0.5 mm.), longitud de la tercera primària (amb precisió de 0.5 mm.), longitud del

tars (mètode de tars doblegat amb precisió de 0.1 mm.), pes (amb precisió de 0.1 g.), es va quantificar el greix (escala de 0 a 8 amb aproximació de 0.25) i el tamany de la musculatura pectoral (escala de 0 a 3 amb aproximació de 0.25) (PINILLA, 2000). Els valors obtinguts es mostren a la taula 1.

La presència de la placa incubatriu és un signe de cria probable segons la recomanació de prospecció de l'European Ornithological Atlas Committee (EOAC), (HAGEMEIJER & BLAIR, 1997), tot i així no podem assegurar on s'ha produït aquesta nidificació, ja que el pinsà trompeter es dirigeix a la zona per beure. Encara que pensem que el lloc de cria no devia trobar-se molt allunyat de la zona de captura hi ha la possibili-

Ala	P 3	Tars	Pes	Greix	Múscul
86	66,5	18,2	13,6	0	1

Taula 1. Longitud alar, longitud de la tercera primària i el tars (en mil·límetres), pes (en grams) i acumulació de greix i múscul pectoral de la femella de pinsà trompeter *Bucanetes githagineus*.

Table 1. Wing length, length of third primary, length of tarsus (in millimetres), weight (in grams), accumulated fat and pectoral muscle of the female trumpeter finch *Bucanetes githagineus*.

tat d'una pèrdua de la posta en el seu lloc de cria i l'inici d'un període de nomadeig típic de l'espècie (BARRIENTOS *et al.*, 2009) el que podria indicar un lloc de cria mes llunyà. Pareix que la presència de punts d'aigua facilita la colonització de nous espais per part d'aquesta espècie. A Israel, els pinsans trompeters se van estendre seguint els punts d'aigua estable que se formaven amb els nous assentaments agrícoles i els campaments militars (CRAMP i PERRINS, 1994).

La zona principal de cria a la península Ibèrica es dona a terrenys amb una pronunciada inclinació, sols amb escassa vegetació i clima mediterrani semiàrid, on els pinsans trompeters fan els nius principalment a forats dins talussos o també, tot i que no tant, directament al terra vora pedres o baix la vegetació (BARRIENTOS, 2009). El litoral rocós i l'hàbitat que rodeja la zona agrícola de La Trapa presenten una gran similitud amb aquestes zones de cria peninsulars, el que fa que siguin zones potencialment òptimes per l'ocupació de territoris de pinsà trompeter. Serà molt interessant fer un especial seguiment a la zona per poder determinar si aquest fet ha estat ocasional o per contra es produeix la cria d'aquesta espècie.

AGRAÏMENTS

A tots els participants i educadors del Camp de Voluntariat de la Trapa de juliol 2010. A José Luis per insistir a encetar el article. A Manolo per tota l'ajuda i les aportacions. A tots, moltes gràcies.

BIBLIOGRAFIA

- BARRIENTOS, R. 2009. *Patrones ecológicos en poblaciones periféricas de un ave de ecosistemas subdesérticos, el camachuelo trompetero Bucanetes githagineus*. Madrid.
- BARRIENTOS R., KVIST L., BARBOSA A., VALERA F., LÓPEZ-IBORRA G., MORENO E. 2009. Colonization patterns and genetic structure of peripheral populations of the trumpeter finch (*Bucanetes githagineus*) from Northwest Africa, the Canary Islands and the Iberian Peninsula. *Journal of Biogeography* 36: 210-219.
- CRAMP S. i PERRINS C. M. (Eds.) 1994. *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic*. Volume VIII. Crows to Finches. Oxford University Press. Oxford.
- GONZÁLEZ, J. M.; LÓPEZ-JURADO, C.; MUNTANER, J.; REBASSA, M.; SUNYER J. i VICENS, P. 2010. Estatus de l'Avifauna Balear. *AOB 2009*, vol. 24, pàg. 269-279. GOB. Palma.

- GOB, 2007. *La Trapa. Guia de Passeig*. GOB. Palma.
- HAGEMEIJER, E. J. M. & BLAIR, M. J. 1997. *The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance*. – T & AD Poyser, London.
- LÓPEZ-JURADO, C., BONNÍN, J., ESCANDELL, R., MUNTANER, J., REBASSA, M. i SUNYER, J. 2010. Homologació de rareses ornitològiques a Balears. Informe de 2009. *AOB*, 2009, vol. 24, pàg. 96. GOB. Palma.
- MANRIQUE RODRÍGUEZ J., BALLESTEROS PEREGRÍN G., BARONE TOSCO R., LÓPEZ IBORRA G. 2003. Camachuelo Trompetero *Bucanetes githagineus*. A: Martí, R. i del Moral, J.C. (Eds.): *Atlas de las Aves Reproductoras de España*, pàg. 590-591. Dirección General de la Conservación de la Naturaleza-Sociedad Española de Ornitología. Madrid.
- PINILLA, J. (Coord.) 2000. *Manual para el anillamiento científico de aves*. SEO/Birdlife i DGCN-MIMAM. Madrid.
- SVENSSON, L. 1996. *Guía para la identificación de los Passeriformes Europeos*. SEO. Madrid.

(Rebut: 1.04.11 ; Acceptat: 31.05.11)